

Stand van zaken kort gedingen Jeugdzorg

Inleiding

Op 13 mei 2025 heeft het kort geding plaatsgevonden dat de gecertificeerde instellingen (verder te noemen GI's) William Schrikker Stichting, Stichting Leger des Heils en Stichting Samen Veilig Midden Nederland (SAVE) tegen de gemeente Lelystad aangespannen hebben. Via deze brief informeren wij u over de uitkomst van het kort geding.

Daarnaast informeren wij u over een aanzegging die wij van Stichting GGZ Centraal hebben ontvangen voor een ander kort geding.

Uitkomst kort geding GI's-gemeente Lelystad

In het geding eisten de GI's samengevat Lelystad te gebieden om de jeugdhulpplicht na te komen, in overeenstemming met de Jeugdwet uit te voeren en ervoor zorg te dragen dat de bepaalde jeugdhulp wordt geleverd en de routes GI – gemeente Lelystad in overeenstemming te brengen met de Jeugdwet.

De rechter heeft tijdens de zitting overwogen dat partijen op grond van de Jeugdwet tot samenwerking zijn verplicht. En dat een uitspraak ten faveure van wie dan ook de samenwerking niet ten goede zal komen en waarschijnlijk eerder verder onder druk zal zetten. Naar aanleiding hiervan heeft de advocaat van de gemeente Lelystad verzocht om een schorsing van de zitting om samen met de GI's te kijken of er nadere afspraken kunnen worden gemaakt. Tijdens een schorsing van zo'n 45 minuten zijn bij monde van de advocaten partijen in overleg gegaan en is gezamenlijk besloten de rechter voor te stellen om de verdere behandeling van het kort geding voor 4 weken uit te stellen. Als na de periode van 4 weken blijkt dat er op onderdelen nog steeds een verschil van mening bestaat tussen partijen dan worden deze onderdelen alsnog aan de rechter voorgelegd. Concreet is het kort geding dus voor een periode van 4 weken aangehouden.

De rechter kon zich goed vinden in dit voorstel, maar gaf daarbij aan dat, als er nog openstaande punten zijn waar partijen een gerechtelijke uitspraak over wensen naar zijn inschatting deze uitspraak niet de duidelijkheid zal verschaffen over de wijze waarop partijen dienen samen te werken.

Voor de duidelijkheid benadrukt het college dat dit niet betekent dat het college zich kan vinden in de standpunten die de GI's tijdens de zitting op casusniveau hebben ingebracht. De gemeente heeft er tijdens de zitting bewust voor gekozen om hier niet inhoudelijk op in te gaan. Wij kunnen per casus aangeven welke feitelijke onjuistheden zijn opgenomen en waarom wij in een aantal van deze gevallen wél conform de Jeugdwet hebben gehandeld. Maar aangezien hierover tijdens de schorsing afspraken zijn gemaakt met de advocaten van de GI's, kunnen wij daar op dit moment nog geen mededelingen over doen.

Voor de volledigheid hebben wij ter informatie het pleidooi dat wethouder Messelink-Dijkstra ter zitting heeft uitgesproken als bijlage toegevoegd.

Aanzegging kort geding Stichting GGZ Centraal

Op 1 mei 2025 heeft de advocaat van de gemeente bericht ontvangen dat Stichting GGZ Centraal een aanvraag voor een kort geding tegen de gemeente Lelystad heeft ingediend bij de rechtbank Midden Nederland. Op 7 mei 2025 heeft de advocaat van de gemeente bericht ontvangen dat de datum voor het kort geding is gepland op 10 juni 2025 in het gerechtsgebouw te Lelystad. Een aanvraag voor het aanspannen van een kort geding gebeurt op basis van een concept dagvaarding. Er is nog geen definitieve dagvaarding betekend bij de gemeente Lelystad. In de concept dagvaarding eist Stichting GGZ Centraal kort samengevat dat de gemeente Lelystad de gesloten overeenkomst nakomt.

Stukken die op dit geding betrekking hebben worden op een zelfde wijze behandeld als de procestukken inzake het kort geding aangespannen door de GI's.

Wij vertrouwen er op u hier mee voldoende te hebben geïnformeerd.

Bijlage: Pleitnota wethouder Messelink-Dijkstra

Het jeugdzorgstelsel

Onderzoeken, verhalen van de afgelopen decennia hebben bij velen het bewustzijn vergroot dat het huidige systeem van jeugdhulp niet heeft geleid en leidt tot dat wat we met elkaar beoogd hadden. Goede intenties ten spijt, kijken we naar een realiteit waar ouders en jeugdigen slechter af zijn dan voordat we als overheid en organisaties onze hulp en ondersteuning hebben ingezet. In onze drang om moeilijke situaties in het leven van gezinnen met betrekking tot het opgroeien van jeugdigen te voorkomen, hebben we ingegrepen met onder toezichtstelling, uithuisplaatsing en gesloten plaatsing, of 'semi-afgedwongen hulp' door dreiging van uithuisplaatsing bij het niet mee werken van ouders. De verhalen van ouders en jeugdigen die ons hierover bereiken zijn schokkend. Temeer schokkend is dat we, ondanks al decennialang verhalen en onderzoeken die het onrecht hiervan benoemen en zichtbaar maken, schijnbaar niet bereid zijn om écht te veranderen. We zeggen het wél, we vinden het ook, we roepen 'ach en wee, tis toch verschrikkelijk', en 'het moet anders', de durf om het anders te doen lijkt te ontbreken, vaak met een beroep op 'we bedoelen het goed, we hebben niks anders, we zijn bang voor het incident, en de rest moet ook veranderen'. Heel begrijpelijk, geen verwijt, enkel een constatering.

Beleid Lelystad

Het college van Lelystad wil met het Knoppenplan, unaniem aangenomen door de gemeenteraad, een andere koers duiden en inslaan. We willen onze ogen niet meer sluiten voor het onrecht dat ouders, jeugdigen en gezinnen is aangedaan, mede door onze bijdrage als lokale overheid. Dat is de centrale grondgedachte, of het vertrekpunt, van 'ouders in regie'. Dat zij het recht hebben om hun leven en de opvoeding van hun kinderen naar eigen inzicht vorm te geven, en dat dat niet zomaar kan worden overgenomen door een overheid of professional. Dat laat onverlet dat er situaties zijn waarin ingrijpen gerechtvaardigd kan zijn, dat vereist terughoudendheid en uiterst zorgvuldige onderbouwing op feiten.

Als gemeente hebben we allereerst reflectief gekeken naar waar onze verantwoordelijkheid ligt met betrekking tot jeugdhulp op basis van wetgeving, hoe we die verantwoordelijkheid invullen en wat wij te doen hebben om ouders en jeugdigen meer recht te doen. De jeugdwet geeft een gemeente de opdracht om jeugdbeleid te formuleren, jeugdhulp in te zetten 'indien dit naar het oordeel van het college nodig is' en dit te financieren. Een gemeente heeft met betrekking tot de financiering de verplichting om dit rechtmatig en doelmatig te doen. Dat betekent in de praktijk dat we beleid formuleren (het Knoppenplan), wetgeving uitwerken in regelgeving indien nodig (Verordening jeugdhulp), wetenschappelijk onderbouwde jeugdhulp inkopen (Contractmanagement) én de toegang tot het kunnen inzetten van jeugdhulp organiseren zodat er een beschikking en/of toewijzing kan worden afgegeven. Op basis daarvan kunnen we rechtmatig financieren en tevens in gesprek blijven over de doelmatigheid van de ingezette jeugdhulp.

Relatie GI- gemeente

De wet schrijft voor dat met betrekking tot de GI als verwijzer er een protocol op gesteld wordt, zodat duidelijk is wat er voor het doen van een aanvraag voor het inzetten van jeugdhulp wordt gevraagd. Een GI mag bepalen welke vorm van jeugdhulp nodig is en dus aangevraagd wordt, maar niet tegen welke voorwaarden een aanbieder de hulp (het product) levert. Dat is immers afgesproken in een contract tussen gemeente en zorgaanbieder. Bij uitzondering kan afgeweken worden van de gesloten contracten of hulp ingezet worden van een niet-gecontracteerde aanbieder. Hierdoor houdt de gemeente regie op de contractafspraken en voldoet ze aan haar taak om passende jeugdhulp in te zetten. Want wat gisteren 'passend' was of leek, is dat vandaag misschien niet meer. Dit wordt overigens ook verwoord door diverse kennisbanken. Als gemeente moeten we de kritische vraag kunnen stellen aan verwijzers naar jeugdhulp of bepaald jeugdhulpaanbod bijdraagt. We kunnen het ons als gemeente met de huidige hoogte van de uitgaven niet meer permitteren om jeugdhulp te financieren die niet bijdraagt, of jeugdigen, ouders en gezinnen beschadigt. Daarom is 'het gesprek met de GI deskundige' van de gemeente hoogst noodzakelijk en is dat opgenomen in het protocol met de GI.

Het protocol is vastgesteld door het college, zo gaat dat bij een lokale overheid, en daarna onderwerp van gesprek geweest met de GI. Er zijn aanpassingen voorgesteld, waarvan sommige gehonoreerd zijn en andere gemotiveerd niet, met het verzoek om hier verder met de GI over in gesprek te gaan. De onbereidheid van de GI om dit gesprek aan te gaan en in plaats daarvan een kort geding te starten heeft ons verrast. Zeker wanneer dit besluit ons via de media bereikt met kwalificaties als 'de wethouder weet het beter' en 'dit gaat ten koste van veiligheid in gezinnen'.

We betreuren het dat de GI dit niet als kans hebben aangegrepen om tot een zorgvuldiger proces te komen, waarbij ouders, jeugdigen en gezinnen meer recht gedaan wordt. We kunnen enigszins begrip opbrengen voor het feit dat een kritische vraag (die lang niet gesteld is) ervaren kan worden als 'op de stoel van de professional gaan zitten', of 'twijfel aan de professional'. Echter, als college vragen we van onze uitvoerders in dit systeem dat ieder zich beraadt op zijn eigen verantwoordelijkheid en zichzelf een kritische vraag stelt in deze. Het feit dat de gemeente deze kritische vraag nu stelt, kan ook een kans zijn om tot een andere vorm van jeugdhulp te komen.

Ook op de rechterlijke macht willen we vandaag een beroep doen om récht te doen. Zodat het niet gaat over 'wie heeft gelijk', of 'welke regels gelden er, wat mag er wel of niet', maar wat helpt ons om te komen tot meer recht doen aan ouders, jeugdigen en gezinnen in het aanvragen en toekennen van jeugdhulp. Tegen de achtergrond van de realiteit die ik in het begin schetste.

Als college willen we hierin naast ouders gaan staan en alles doen wat dit 'recht doen aan ouders, jeugdigen en gezinnen' herstelt en in de toekomst bevordert.